

DE VOORSCHRIFTEN NOPENS DE PRIJSAANDUIDING IN DE WET OP DE HANDELSPRAKTIJKEN

door Gabriël-Luc BALLON

Monitor aan de Universiteit te Leuven

1. De nieuwe wet betreffende de handelspraktijken van 14 juli 1971 (1), regelt in haar artikelen 2 tot 4 de prijsaanduiding. Deze vervangen de wet 30 juli 1923 betrekking hebbende op het aanplakken der verkoop-prijzen in het klein, van de volstrekt noodzakelijke koopwaren en eet-waren voor voeding, kleding, verwarming en verlichting (2). De uitvoeringsbesluiten van deze wet blijven bestaan totdat zij zullen worden opgeheven. Voorwaarde is dat zij niet strijden met de nieuwe wet (3). Daarnaast zijn de uitvoeringsbesluiten getroffen in uitvoering der wet van 31 juli 1934, verlengd en aangevuld bij de wet van 7 december 1934, bij de wet van 15 maart 1935 en bij de wet van 30 maart 1935, waarbij aan de Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering der openbare lasten (4); der besluitwet van 27 oktober 1939 ter aanvulling van de maatregelen voor het verzekeren van de bevoorrading van het land voor het voorkomen en het beteugelen van misbruiken in den handel in sommige eet- of koopwaren, gewijzigd bij de besluitwetten van 11 mei 1940, 14 mei 1940, 30 augustus 1944 en 30 november 1944 (5); der besluitwet van 22 januari 1945 betreffende de bevoorrading van het land, gewijzigd bij en aangevuld bij de besluitwetten van 7 mei 1945, 14 mei 1946, 7 juni 1946, 29 juni 1946 en bij de wet 14 februari 1946 (6), nog onverminderd van kracht.

(1) *Staatsbl.*, 30 juli 1971.

(2) *Staatsbl.*, 18 augustus 1923, opgeheven bij artikel 76, 2 W. 14 juli 1971.

(3) Artikel 79 W. 14 juli 1971. Deze zijn : K.B. 18 oktober 1923, aangevuld bij K.B. 16 juni 1924 (*Staatsbl.*, 20 oktober 1923 en 20 juni 1924); K.B. 8 juli 1926 (*Staatsbl.*, 12 juli 1926); K.B. 21 juli 1939 (*Staatsbl.*, 23 september 1939); K.B. 4 februari 1933 (*Staatsbl.*, 9 februari 1933); K.B. 4 oktober 1933 (*Staatsbl.*, 8 oktober 1933); K.B. 26 januari 1932 (*Staatsbl.*, 29 januari 1932).

(4) Dit is : K.B. 27 juni 1935, totaal vervangen bij K.B. nr. 188 van 27 juli 1935 (*Staatsbl.*, 29-30 juli 1935). Artikel 78 W. 14 juli 1971 bepaalt dat dit later bij K.B. zal worden opgeheven.

(5) Dit is : M.B. 8 december 1944 (*Staatsbl.*, 10 december 1944).

(6) Dit zijn : M.B. 30 april 1948 (*Staatsbl.*, 12 mei 1948), gewijzigd bij M.B. 14 december 1964 (*Staatsbl.*, 16 december 1964), bij M.B. 27 januari 1971 (*Staatsbl.*, 9 februari 1971) en bij M.B. 2 mei 1967 (*Staatsbl.*, 11 mei 1967). Dit besluit werd opgeheven en vervangen door K.B. 28 september 1971 (*Staatsbl.*, 2 oktober 1971), tot heden het enige uitvoeringsbesluit der nieuwe wet. Verder : M.B. 5 april 1950 (*Staatsbl.*, 15 april 1950); M.B. 22 november 1950 (*Staatsbl.*, 25 november 1950), gewijzigd bij M.B. 13 november 1953 (*Staatsbl.*,

2. *Doel van de regeling* is de belangen der verbruikers tegen misbruiken te vrijwaren door hen, zoveel als maar mogelijk is, een duidelijke en directe prijsvoorlichting te bieden. Verder beogen deze artikelen de handelaars te beschermen, „daar het wantrouwen veroorzaakt door het niet-aanduiden der prijzen, zeker geen prikkel is voor de kopers en evenmin bevorderlijk is voor diegenen die bij wijze van beroep (*sic*) diensten verstrekken” (1).

De prijsaanduiding beoogt de koper een *zeker* beeld te geven van de prijs die hij zal moeten betalen voor de verwerving van een goed of een dienst. Zij is bestemd om hem toe te laten, zonder of met de minst mogelijke morele druk tot aankopen, zich zekerheid te verschaffen nopens de gevraagde prijs, waarbij wordt verondersteld, zoals verder wordt aangetoond, dat de aangekondigde prijs ook de werkelijk gevraagde prijs is.

Net als de wet van 30 juli 1923 heeft de nieuwe regeling slechts de bestemming der koopwaren op het oog. Deze is onafhankelijk van de prijs die klanten volgens hun sociale status of inkomen kunnen of willen betalen. De wet heeft de verplichting tot aanplakken niet willen afhankelijk maken van kwesties van kwaliteit of prijs (2).

3. Artikel 2, § 1. *Behoudens bij openbare verkopeningen, moet iedere handelaar of ambachtsman, alsmede iedere persoon die, in het raam van een beroepswerkzaamheid, de verbruiker produkten te koop aanbiedt, de prijs daarvan ondubbelzinnig en schriftelijk aanduiden.*

Voor de uitgestalde produkten moet de prijs bovendien goed zichtbaar zijn aangeduid.

§ 2. *Iedere handelaar of ambachtsman die aan het publiek diensten aanbiedt, moet het tarief daarvan schriftelijk, goed zichtbaar en ondubbelzinnig aanduiden.*

15 november 1953). Dit laatste M.B. wordt door Corr. Luik, 1 oktober 1970 (*J.T.*, 1971, 501) geacht in onbruik te zijn geraakt. Deze uitspraak strijdt niet alleen met een vaste cassatierechtspraak, volgens dewelke in België de wetgevende maatregelen niet door onbruik kunnen worden opgeheven, maar ook met Cass., 26 oktober 1959 (*Pas.*, 1960, I, 241) dat stelt dat, zo het misdrijf niet alleen onder een uitvoeringsbesluit der W. 30 juli 1923 valt, maar ook onder een uitvoeringsbesluit der B.W. 22 januari 1945, het de correctionele straffen van deze laatste zijn die gelden en dat zodus de raadkamer der correctionele rechtbank moet beslissen dat het slechts om een overtreding gaat, wil het misdrijf onder de W. 30 juli 1923 vallen. Zie ook : artikelen 8-9 M.B. 15 januari 1964 (*Staatsbl.*, 18 januari 1964) over de prijsaankondiging van elektrische huishoudtoestellen en M.B. 25 maart 1959 (*Staatsbl.*, 28 maart 1959) waarbij het brood aan het regime van de normale prijs wordt onderworpen.

(1) *Parlem. Besch.*, Senaat, 1968-69, nr. 415 van 6 juni 1969, blz. 6.

(2) Zie aldus reeds : Cass., 23 december 1935, *Pas.*, 1936, I, 101.

Dit artikel stelt als algemene regel de ondubbelzinnige en schriftelijke aanduiding der prijzen, wanneer men zich rechtstreeks tot de verbruiker richt. Bij diensten geldt dezelfde verplichting, behalve dat daar het goed zichtbaar aanbrenge van een tarief steeds verplicht is, terwijl voor produkten het goed zichtbaar aanbrenge der prijs slechts geldt bij uitstalling.

Zelfs al volgt verdere precisering, dan nog werpt deze bepaling op zichzelf reeds enkele moeilijkheden op. Sommige termen die hier worden gebruikt, zijn inderdaad allesbehalve klaar.

Handelaar of ambachtsman dient verstaan te worden als ieder persoon die uit hoofde van zijn beroep verplicht is, zich in het handels- of ambachtsregister te laten inschrijven. Wie is echter ieder ander persoon, die in het raam van een beroepsbezigheid de verbruiker produkten te koop aanbiedt? Valt de uitoefening van een vrij beroep, gepaard gaande of niet met de levering van produkten, hieronder? Dient de apotheker die, wegens een deontologische regel, geen produkten mag uitstellen, doch waarvan de geneesmiddelen alle een prijsaanduiding moeten dragen (1), te voldoen aan de eisen van dit artikel? Dient hij voor de niet strikt medische produkten als zeep, schoonheidsremedies en paramedisch materiaal, de prijzen aan te duiden? Of omvat deze omschrijving alleen hen die, geen ambachtsman of handelaar zijnde, toch incidenteel de produkten van hun hoofdwerkzaamheid aan de verbruiker te koop bieden, zoals de landbouwer (2) of de visser die, na het aanleggen, een deel der vangst dat hem uit het totaal werd toegekend, aan de toegestroomde gegadigden verkoopt, zoals dit gebeurt aan de kust tijdens het toeristisch seizoen? Normaal zal men de vrije beroepen, gezien het feit dat traditioneel elke binding met een handelsactiviteit voor hen wordt uitgesloten, hieronder niet rekenen. De wet bepaalt weliswaar in haar artikel 1 de produkten slechts als lichamelijke roerende goederen, terwijl voor de diensten deze categorie van personen niet vermeld staat in artikel 2, § 2 en ook artikel 1 de diensten zodanig omschrijft dat slechts de handelaar en de ambachtsman deze kunnen presteren. Een teleologische interpretatie dringt zich hier op om de vrije beroepen uit te schakelen: de titel der wet evenals het feit dat de uitdrukking iedere persoon die ... slechts in § 1 voorkomt, leiden daartoe. Dit wordt eveneens door de voorbereidende werken gestipuleerd. Deze residuaire categorie zal dus uiteraard steeds zeer beperkt blijven.

(1) Artikel 10 M.B. 1 juni 1967 (*Staatsbl.*, 9 juni 1967).

(2) Vroeger reeds zo, via het gelijkstellen van deze categorie met de handelaars: Corr. Luik, 9 juni 1924, *J.J.P.*, 1925, 315 dat Pol. Dalhem, 6 september 1932, *J.J.P.*, 1933, 185, met noot R.V., hervormt.

De aanduiding der prijzen is slechts verplicht, maar dan ook in alle gevallen, zo men zich rechtstreeks tot de verbruiker richt. Hierbij is het onverschillig door wie, waar, wanneer en op welke wijze de verbruiker wordt bereikt. Zo stellen de voorbereidende werken dat de verplichting ook geldt bij verkoop per briefwisseling (1).

Verbruiker is hij die economische goederen verwerft voor het eigen gebruik. De omstandigheid dat hij niet onmiddellijk in het bezit treedt van het verworven goed verandert zijn hoedanigheid van consument niet (2). Nochtans moet onder eigen gebruik verstaan worden, de behoeften die de mens normaal eigen zijn of kunnen zijn en niet de professionele verbruikers, die kopen met het oog op de uitoefening van hun beroep of ambt : de juiste grens is hier *in concreto* te trekken.

Bij uitstalling der waar in een handelsinrichting geldt het vermoeden dat zij te koop is (3). Uitstalling betekent de mogelijkheid voor de verbruiker het te koop aangeboden voorwerp zo waar te nemen dat hij het duidelijk en totaal kan individualiseren. De plaats waar dit kan gebeuren is niet beperkt tot het uitstalraam, ook binnen in de verkoopsruimte kunnen voorwerpen uitgesteld zijn. Vereist is echter dat het voorwerp op een of andere manier als blikvanger wordt geplaatst en te koop is. Dat dit laatste niet het geval is, zal soms moeten worden duidelijk gemaakt, namelijk zo het voorwerp binnen het normale verkoopsassortiment der handelaar valt en deze het toch niet wenst te verkopen.

De ondubbelzinnigheid der prijsaanduiding houdt in dat deze voor de verbruiker geen onzekerheid laat bestaan omtrent de verkoopprijs van het aangeboden voorwerp of de dienst, zoals deze worden aangeboden. De § 3 is daarvan een concretisering naast het artikel 2 van het uitvoeringsbesluit, dat bepaalt dat voor produkten, verkocht volgens gewicht of maat, de basiseenheid vermeld dient te worden, waarvolgens de prijsberekening zal gebeuren (4).

De eis der ondubbelzinnigheid, naast die dat de prijsaanduiding schriftelijk dient te gebeuren, zelfs zo de waar niet wordt uitgesteld, kan aanleiding geven tot moeilijkheden voor de handelaar. Aldus zal de prijs van snel bederfbare waren die bij vriestemperatuur bewaard dienen te worden, moeten aangeplakt worden en is de handelaar in

(1) *Parlem. Besch.*, Senaat, 1968-69, nr. 415 van 6 juni 1969, blz. 6. Vroeger werd de rechtstreekse levering door de producent aan de verbruiker beschouwd als niet vallende onder de W. 30 juli 1923 : Pol. Namen, 4 december 1935, *J.J.P.*, 1936, 44, met noot O.M.

(2) Cass., 23 april 1951, *Pas.*, 1951, I, 580; *J.T.*, 1951, 397; — Gent, 11 juli 1953, *R.W.*, 1953-54, 1200; — zie daarover : *A.P.R.*, Tw. *Leurhandel*, door R. PONNET, blz. 26-27.

(3) *Parlem. Besch.*, Senaat, zitt. 1968-69, nr. 415 van 6 juni 1969, blz. 7.

(4) Zie reeds artikel 2 M.B. 30 april 1948.

auto-onderdelen, die aan de verbruiker verkoopt, verplicht een prijslijst aan te plakken. De tariefverplichting geldt immers algemeen voor allen die aan de verbruiker verkopen en die de waar niet in hun uitstalraam of winkel uitstellen. Voor diensten is er een algemene verplichting van tarief. Dit tarief moet volgens het uitvoeringsbesluit (1) op een zeer duidelijke, van buiten zichtbare plaats en bij de toegang van de inrichting, worden aangeplakt. Zo de aanbieding op de openbare weg gebeurt, moet de prijslijst ter beschikking van het publiek worden gesteld. De in het tarief vermelde prijzen worden per uur, volgens de afstand, tegen forfaitaire prijs of volgens om het even welke andere basis berekend. De aangenomen basis moet uitdrukkelijk vermeld worden. Vervoerders moeten het tarief op een zichtbare plaats van hun voertuig aanbrengen.

Levert dit alles geen moeilijkheden op voor schoenlappers, wasserijen, droogkuiszaken of taxibedrijven, dan lijkt het toch eerder problematisch voor dienstprestaties die normaal pas na prijsopgave gebeuren, tenzij men de door de toekomstige opdrachtgever gevraagde prijs-offerte als een prijsaanduiding beschouwt, wat de wet duidelijk niet toelaat. Moeilijkheden rijzen verder steeds zo slechts na onderzoek door een bevoegd persoon de omvang der te leveren materialen en der te verstrekken diensten kan worden bepaald. Hier volstaat de prijsaanduiding niet om de verbruiker precies de omvang van zijn behoefte te leren kennen. Het feit dat een mondelinge uitleg volgens de wet niet volstaat, levert hier moeilijkheden op. En voor de dienstverstrekkingen gepaard gaande met de levering van materialen, welke na bestek en prijsofferte gebeuren, levert de wet evenmin een oplossing. Uit de tekst van artikel 2 moet men besluiten dat zij aan prijsaanplakking onderworpen zijn, tenzij men ze niet beschouwd als een aanbieden van producten en diensten aan de verbruiker. Het feit dat zij een aanneming van werk uitmaken, is niet relevant, aangezien de wet daarvoor geen uitzondering voorziet. Evenmin kan gelden dat het uitvoeringsbesluit de aanplakking aan de toegang van de inrichting voorziet, wat voor deze categorie moeilijk kan gelden. De kwestie zou dus best geregeld worden via een koninklijk besluit genomen krachtens artikel 3, 1.

Vraag is verder of de prijsaanduiding ook ondubbelzinnig moet gebeuren in de publiciteit die gevoerd wordt en die zich rechtstreeks tot de verbruiker richt. M.a.w. bevat de wet impliciet of expliciet de beperking van de prijsaanduiding tot de handelsinrichting waarin het aanbod normaal gebeurt. Zeker is er geen expliciete beperking, zodat

(1) Artikel 3 K.B. 28 september 1971.

de oplossing der vraag moet afgeleid worden uit het vervullen der voorwaarde van aanbieden aan de consument. De oplossing lijkt te zijn dat de publiciteit een werkelijk aanbod moet bevatten en gericht moet zijn tot de consument. Wordt er geen prijs aangeduid, dan is de loutere vermelding van de goederen of diensten slechts een verwijzing naar de mogelijkheid deze goederen te verkrijgen. Dat de aankondiging van een aantal goederen nog geen aanbod inhoudt, volgt uit het feit dat de handelaar de vermelde artikelen niet in voorraad moet houden om ze aan te kondigen. In dat geval kan hij ook de prijs nog niet met zekerheid aankondigen. Behalve bij verkoop per briefwisseling, bevat trouwens alle publiciteit, wanneer zij prijzen aanduidt, het voorbehoud dat zij de prijzen van het oogenblik zijn, die voor wijzigingen vatbaar zijn, ofwel bevat zij een beperking van de duur van het aanbod. Indien er zonder prijsaankondiging geen aanbod kan zijn in de publiciteit, dan blijft de vraag zonder oplossing.

Nochtans kan men ook omgekeerd redeneren en stellen dat artikel 2 het aanbieden los ziet van de prijsaanduiding, vermits het dit als voorwaarde voegt bij het aanbieden. Het artikel bevat niet de beperking van de prijsaanduiding op de plaats van de verkoop en dus volstaat het speciëren der goederen die men verkoopt als aanbod en is de prijstekening verplicht, zo de verkoper zich maar rechtstreeks tot de verbruiker richt in zijn publiciteit.

Een verdere vraag is dan of de verwijzing in de publiciteit naar de prijzen van de verkoper, zonder dat deze worden medegedeeld, kan volstaan. Dit gebeurt vaak bij autopubliciteit : de fabrikant of de importeur geven een brochure uit, waarop de stempel van de lokale *dealer* kan worden aangebracht. Om de prijzen te kennen wordt men naar hem verwezen. Staat de stempel er niet, dan is er geen probleem : de uitgever van de brochure verkoopt meestal niet rechtstreeks aan de verbruiker. Is de stempel wel aangebracht, dan hangt de oplossing van de vraag af, van het antwoord dat men opgeeft op de verplichting om de prijzen in de publiciteit aan te geven zo zij uitgaat van een handelaar of ambachtsman die zich rechtstreeks tot het publiek richt.

Zeker is dat, zo de prijs wel is vermeld, § 3 toepasselijk is en moet aangeduid worden of een taks al dan niet is inbegrepen.

De vraag naar het al dan niet verplicht aanduiden der prijzen kan dus, op grond van bovenstaande beschouwingen alleen *in concreto*, volgens de aard der publiciteit worden opgelost. Is deze louter informatief (Garage V te X laat haar cliënteel weten dat de nieuwe Xv is aangekomen en er te bezichtigen is) of beoogt zij enkel de promotie van het image van een bepaald merk of van een bepaalde handelszaak

(Z informeert zijn klanten dat de nieuwe zomercollectie is aangekomen, waaronder exclusieve modellen van A, B, enz.) dan is er zeker geen prijsaanduiding verplicht, omdat er geen werkelijk concreet aanbod wordt gedaan aan de verbruiker. Reclame die echter welbepaalde produkten direct aan de verbruiker aanprijst, zal de prijs dienen te bevatten. Dat dit echter het geval is zal soms slechts uit de vermelding der prijzen in de handelspubliciteit zelf kunnen afgeleid worden, zodat de hogervermelde moeilijkheid toch nog enigszins blijft bestaan. Artikel 2 is dus moeilijk *in concreto* toe te passen op de handelspubliciteit.

Er is in het artikel ook niets bepaald nopens de taal waarin de prijsaanduiding moet zijn gesteld. De wetgever heeft wellicht gemeend dat het vanzelfsprekend is dat de prijsaanduiding in de taal der streek gebeurt. Zeker is dat de uitdrukkelijke bepaling ervan in de wet weinig praktisch nut zou hebben gehad, gezien de beperkte draagwijdte van het artikel voor het geheel der vermeldingen in verband met de voorlichting van de consument nopens al die factoren die de waarde van de aankoop bepalen. Bovendien is een cijferaanmelding universeel. Niets zou nochtans de Koning beletten een voorschrift in deze zin uit te vaardigen.

De Koning kan ook van de verplichting ontslaan tot het zichtbaar aanduiden der prijs bij uitstalling der waar. Dit lijkt mij aangewezen, niet alleen voor het geval er normaliter een aanneming van werk wordt afgesloten, doch ook voor kunst- en antiekhandelaars, gezien het speciaal karakter van de door hen verkochte *waar* en de mogelijke botsing met het moreel recht van de kunstenaar (1).

Aan te stippen valt nog dat een vermelding in de uitstalling dat het binnentreden der verkoopsruimte niet tot aankopen verplicht, geenszins vermag de voorschriften van dit artikel te doen wijken.

Uit de algemene regeling der prijsaanduiding voor produkten zijn de openbare verkopeningen uitgesloten, gezien het afhangen van de prijsbepaling van het bod der gegadigden. Een bijzondere regeling is opgenomen in de artikelen 44 tot 50 der wet.

4. Artikel 2, § 3. *Indien in de aangeduide prijs het bedrag van een taks of de prijs van een dienst, insgelijks te betalen door de verbruiker, niet is begrepen, moet hiervan op dezelfde wijze als van die prijs melding gemaakt*

(1) Zie artikel 1 K.B. 18 juli 1972 (*Staatsbl.*, 3 augustus 1972) betreffende de aanduiding van de prijs van juwelen, uurwerken, goud-en zilverwerk dat vrijstelt van prijsaanduiding zo de prijs hoger ligt dan 35.000 F.

worden hetzij door afzonderlijk het bedrag van de taks of de prijs van de dienst aan te duiden, hetzij door de aanduiding van het percentage ervan.

Deze paragraaf herneemt de wijziging door artikel 1 M.B. 27 januari 1971 ingevoegd in het M.B. 30 april 1948. Het uitvoeringsbesluit verplicht te vermelden dat de belasting over de toegevoegde waarde is inbegrepen. Dit laatste is een gelukkige aanvulling van de wettekst die alleen bindend was zo de taks niet was inbegrepen.

Wordt de prijs aangeduid in de publiciteit dan zijn beide voorschriften insgelijks toepasselijk.

5. Artikel 3. Voor de produkten en diensten die Hij aanwijst, kan de Koning :

- 1. bijzondere regelen stellen op de prijsaanduiding ;*
- 2. ontslaan van de verplichting de prijs goed zichtbaar aan te duiden in geval van uitstalling ;*
- 3. voorschrijven dat de aangeduide prijs de werkelijk gevraagde prijs moet zijn.*

Dit artikel is eigenlijk overbodig, omdat het bepaalde normaal krachtens artikel 67 der grondwet tot de macht van de Koning behoort, al wordt deze opdracht van uitvoering der wetten heden ten dage meestal in de wet zelf gepreciseerd.

Is er over de bepalingen *sub* 1 en 2 reeds bij de behandeling van artikel 2 gesproken, dan is het vooral het laatste lid dat moet onderzocht worden. Immers, deze bepaling is ofwel verwarrend, overbodig of heeft slechts een beperkte betekenis. Zeker laat deze bepaling de Koning toe te verordenen dat sommige produkten of diensten niet mogen verkocht worden dan zo de taks of bijkomende dienst is inbegrepen. Ook het omgekeerde kan worden verordend. Is dit de enige bedoeling van dit lid, dan staat het niet op zijn plaats, maar hoorde het onder de vorm van een voorbehoud toegevoegd te worden aan § 3 van artikel 2. Trouwens, dat dit de enige bedoeling zou zijn, is, gezien de algemeenheid en het ontbreken van verdere precisering, niet aannemelijk.

Het lid lijkt overbodig omdat de aangeduide prijs steeds de werkelijk gevraagde prijs zou moeten zijn. Immers, zo de aangeduide prijs niet verplichtend zou geacht worden, en een hogere prijs zou kunnen gevraagd worden, dan is de prijsaanduiding nutteloos. Tot welke vervelende situaties zal men komen in het dagelijkse kleinhandelsverkeer, zo de aangeduide prijs niet werkelijk de gevraagde prijs zou blijken te zijn : de koper zou zich regelmatig in de toestand bevinden dat hij een goed wenste te kopen en erop vertrouwdde dit te doen, tot

hij van de leverancier vernam dat het meer kost, waarop hij zich misschien graag zou bedenken en de aankoop uitstellen, doch door de *tête-à-tête* met de verkoper dit niet durft te doen. Het feit dat de geafficheerde prijs lager zou liggen dan de gevraagde, zou bovendien strijdig zijn met de eerlijke handelsgebruiken en een vordering tot staken wettigen op grond van de artikelen 54 en 55 der wet. Bovendien zijn er contractueelrechtelijke bezwaren. De prijsaanduiding is een aanbod tot contracteren. De prijs is duidelijk bepaald : hij moet normaal gevolgd worden en bindt de aanbieder.

Is de werkelijk gevraagde prijs lager dan de aangeduide prijs, dan heeft de verkoper er, economisch gezien, weinig voordeel bij een hogere prijs te afficheren, terwijl het toch mogelijk is erop af te dingen of een korting te bekomen. In het dagelijkse handelsverkeer komt het afdingen nog zeer weinig voor, terwijl ook de mentaliteit bij de verbruikers heden ten dage zo is, dat zij bij duidelijk aangeduide prijzen, er niet aan denken erop af te dingen. Bij handelaars met een vaste verkoopsinrichting bestaat deze mogelijkheid haast nooit, zodat men zich tot de leurhandel moet beperken. Bij deze laatste is zij zelfs nog beperkt tot de occasionele leurhandel en niet tot de ambulante handelaars die regelmatig op hun ronde een vast cliënteel aandoen.

Daarnaast lijkt de mogelijkheid ook te bestaan voor de handelaars die een speciale korting geven aan bepaalde categorieën van personen, als kroostrijke gezinnen, jonggehuwden of oorlogsinvalieden. Hoewel de aankondiging van zulke vermindering als verboden dient aanzien krachtens artikel 4, dan belet niets het uitkeren van kortingen aan zulke categorieën. Het verbieden van elke vorm van prijsverlaging te hunnen voordele zou niet alleen moeilijk controleerbaar zijn, maar lijkt ook uit sociaal oogpunt weinig wenselijk.

Een nuttige maatregel, op grond van deze bepaling te nemen, is wellicht een verplichting de prijsaanduiding in handelspubliciteit gegeven, te volgen.

Te vermelden valt tenslotte, dat een speciaal voorschrift dat de Koning zou toelaten de taal der prijsaankondiging voor te schrijven, niet is opgenomen (1), zoals dit wel gebeurde voor de vermeldingen van essentiële gegevens betreffende de benaming en de samenstelling der produkten (2).

(1) Zie boven bij de commentaar op artikel 2, § 1 en 2 *in fine*.

(2) Artikel 12,6 der wet, dat reeds restrictief dient geïnterpreteerd vanuit de hoofding, nl. : benaming en samenstelling der produkten, waaronder het voorkomt, hoewel de tekst zelf algemeen is en slechts spreekt van de essentiële gegevens betreffende de produkten, waartoe men de prijs zou kunnen rekenen.

6. Artikel 4, § 1. Ieder die tot een prijsvergelijking overgaat of een prijsverlaging aankondigt, wordt geacht te verwijzen naar de prijzen die hij voor gelijke produkten of diensten voordien pleegde toe te passen in dezelfde inrichting.

Hij mag slechts naar andere prijzen verwijzen indien hij het goed zichtbaar en op ondubbelzinnige wijze aankondigt en indien het gaat over een vastgestelde prijs, over een prijs ingevolge een verbintenis genomen tegenover de openbare machten, over een opgelegde prijs of een prijs aanbevolen door de voortbrenger of de invoerder. In dat geval mag hij niet zijn toevlucht nemen tot de praktijk van de doorgehaalde prijzen.

Algemene regel is dat diegene die een prijsverlaging aankondigt, wordt geacht te verwijzen naar de prijzen die hij voor gelijke produkten of diensten voordien in dezelfde inrichting pleegde toe te passen.

Onder het woord *gelijke* dient, naar overeenstemming met de Franse tekst, te worden verstaan dat de produkten dezelfde, identiek moeten zijn. Een verwijzing naar de prijs van andere, soortgelijke produkten is dus verboden, zodat men op grond hiervan geen prijsverlaging kan aankondigen indien het bedoelde produkt zelf vroeger aan dezelfde prijs werd verkocht of aan een lichtjes hogere prijs.

Het aankondigen van prijsverlagingen ten bate van sommige categorieën van personen is m.i. op grond van dit artikel verboden. De wet laat immers de aankondiging van een prijsverlaging slechts toe wanneer *alle* kopers, zonder onderscheid, ervan kunnen genieten. Immers de verlaging moet slaan op een vroeger toegepaste prijs en niet op een thans nog toegepaste prijs waarvan in bepaalde gevallen wordt afgeweken. Hiertegen kan men niet inbrengen dat het hier slechts om kortingen gaat en niet om prijsverlagingen. De korting is een der vormen der prijsverlaging, waartussen de wet geen onderscheid maakt, en bovendien gebruiken de voorbereidende werken beide woorden als synoniem door elkaar. Het feit dat de aankondiging van kortingen verboden is, bemoeilijkt aanzienlijk de uitkering ervan, vermits de genierter ervan niet mag ingelicht worden op de wijze van een prijsaankondiging.

Wat betreft de lanceerprijzen bepalen de voorbereidende werken (1) dat artikel 4 hierop niet van toepassing is : om een nieuw produkt te lanceren mag men verwijzen naar de prijs van gelijkaardige produkten of naar de werkelijke prijs waartegen het produkt na de lanceerperiode zal verkocht worden. De als *gelijkaardig* voorgestelde produkten moeten dit dan ook werkelijk zijn en ook de voor de toekomst aange-

(1) *Parlem. Besch.*, Senaat, 1968-69, nr. 415 van 6 juni 1969, blz. 10.

kondigde prijs moet werkelijk toegepast worden : zoniet zou de verkoper ten opzichte van het bepaalde in artikel 20, in overtreding zijn wegens bedrieglijke vergelijkingen of bedrog der klanten.

Ik meen dat deze passus thans nog meer kan onderschreven worden. Al bevatte het wetsontwerp toen nog niet de eis dat het om dezelfde inrichting moet gaan, noch werd er uitdrukkelijk voorgeschreven dat het om *voordien* toegepaste prijzen moet gaan. Deze kunnen niet ter zijde stellen dat de lanceerprijs betrekking heeft op een nieuw produkt, en dat er dus geen prijsverlaging kan plaatsvinden, vermits er vroeger nog geen prijs was.

Betreft het een nieuwe handelaar die pas op de markt komt, en die produkten verkoopt die anderen reeds verkochten, dan kan hij uiteraard niet naar vroeger gevoerde prijzen verwijzen, doch slechts naar een der prijzen in het tweede lid genoemd. Hij kan dus ook geen gebruik maken van de techniek der doorgehaalde prijzen. Slechts na één maand kan hij, mits hij zijn prijzen dan verlaagt, naar vroeger toegepaste prijzen verwijzen, of kan hij ermee vergelijken.

De eis, dat de prijs voordien in dezelfde inrichting moet zijn toegepast, houdt in dat de handelaar, die meerdere verkooppunten heeft, niet naar een hogere prijs mag verwijzen die zou zijn toegepast in een ander verkooppunt dan datgene waarin hij thans het aanbod doet. Het verwijzen naar de prijzen van andere handelaars wordt door artikel 20 insgelijks verboden; voorwaarde is dat deze of afbrekend is of bedrieglijk, zonder noodzaak toelaat andere handelaars te identificeren of verwarring sticht. Een zeer vage algemene verwijzing naar de prijzen van concurrenten is insgelijks verboden, zo men niet preciseert om welke van de in het tweede lid genoemde prijzen het bij hen gaat. Zo is bijvoorbeeld de vermelding : elders 20 F bij ons 18, verboden, maar is het toegelaten te vermelden : elders vastgestelde prijs 20 F, bij ons 18 F.

Worden er goederen uitgesteld op een andere plaats dan de handelsinrichting, dan gelden deze regels evenzeer en moet de handelaar verwijzen naar de prijs die hij voordien toepaste in het verkooppunt dat in de uitstalling wordt aangeduid. Verwijzing naar meerdere verkooppunten, die vroeger onderling verschillende prijzen toepasten voor hetzelfde produkt, is op zulke plaats natuurlijk onmogelijk, gezien de eis dat de vroegere prijs in éénzelfde inrichting diende te worden toegepast.

Het tweede lid van § 1 voorziet uitzonderingen op het gebod naar vroeger gewoonlijk toegepaste prijzen te verwijzen. Een vastgestelde prijs is diegene die op produkten slaat die gebruikt worden voor de

vaststelling van het indexcijfer; een prijs ingevolge een verbintenis genomen tegenover openbare machten volgt uit een programma-overeenkomst; de opgelegde prijs is diegene die volgt uit horizontale of verticale prijsbinding; daarnaast kan ook naar een richtprijs worden verwezen. De verwijzing naar zulke prijzen moet worden gepreciseerd en zij mag niet gebeuren volgens de techniek der doorgehaalde prijzen.

Deze algemene regeling is met de uitzonderingen ook toepasselijk op de prijsvergelijking die zou worden doorgevoerd.

Het feit dat de wet slechts over de aankondiging van een prijsvergelijking of -verlaging spreekt, maakt dat het artikel ook van toepassing is zo een van beide wordt aangekondigd in de gevoerde reclame, van welke aard deze ook weze. Enige twijfel kan slechts bestaan zo het om gesproken reclame gaat, omdat de wet deze klaarblijkelijk niet voor ogen had; zij spreekt inderdaad zowel in artikel 2 als 4 van goed zichtbaar zowel als van schriftelijk. Daar het om een strafrechtelijk gesanctioneerde verplichting gaat, dwingt een restrictieve interpretatie ons tot het uitsluiten ervan.

De eis dat men zich rechtstreeks tot de verbruiker moet richten is hier niet hernomen, zodat elkeen onderworpen is, om het even of hij produceert of distribueert en om het even aan wie hij verkoopt op de distributieladder.

7. Artikel 4, § 2. Wanneer de prijsverlaging wordt toegekend ten opzichte van een vroeger toegepaste prijs, mag de nieuwe prijs worden aangeduid :

- a) hetzij door de vermelding van het bedrag naast de vroegere doorgehaalde prijs;*
- b) hetzij door vermelding van een verlagingspercentage naast de vroegere doorgehaalde prijs;*
- c) hetzij door aanplakking van een eenvormig verlagingspercentage, dat zal gelden voor alle produkten of diensten waarop de aanplakking slaat.*

Deze paragraaf behandelt de wijze waarop de prijsverlaging moet worden aangeduid. Dit kan op eender welke wijze wanneer het niet gaat om een prijsverlaging ten opzichte van een vroeger toegepaste prijs, zonder dat men zijn toevlucht neemt tot de praktijk der doorgehaalde prijzen.

Verwijst men naar een vroeger toegepaste prijs, dan mag men op gelijk welke wijze de verlaging aankondigen. De opsomming van deze paragraaf is exemplatief, andere aanplakkingswijzen worden niet uitgesloten, mits zij maar ondubbelzinnig en schriftelijk gebeuren, en bij uitstalling, op een goed zichtbare plaats. Artikel 2 is immers toepasselijk op de aankondiging van een prijsverlaging.

Op te merken valt dat de wijze *sub b)* voorgeschreven niet erg logisch is, daar het verwarring mogelijk laat, omdat het verband tussen de doorgehaalde prijs en het verlagingspercentage niet direct duidelijk kan zijn in de geest van de verbruiker.

Deze lagere prijs moet gevraagd worden, het mag niet zo zijn dat het prijsverschil zal worden uitgekeerd in titels die recht geven op een *ristorno* in geld. Niet alleen vergt artikel 38, 3, b dat het percentage of de omvang der aangeboden *ristorno* duidelijk is vermeld en de producten of diensten waarvan de verkrijging recht geeft op titels, duidelijk zijn bepaald, bovendien zou zulke aanplakking vallen onder artikel 20 dat misleidende of bedrieglijk vergelijkende handelspubliciteit verbiedt. Daarnaast lijkt ook het begrip prijsverlaging hier in het gedrang te komen, daar het genot der verlaging niet actueel genoten wordt op het ogenblik der aankoop, doch pas later zal verworven worden. M.a.w. het begrip prijsverlaging omvat niet ook het begrip *ristorno*.

Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 20 staat het de handelaar vrij op eender welke wijze de prijsvergelijking aan te duiden. Verwijst hij niet naar een vroeger in dezelfde verkoopinrichting toegepaste prijs, dan mag hij evenwel geen gebruik maken van de techniek der doorgehaalde prijzen. Artikel 2 is hierop eveneens toepasselijk.

8. Artikel 4, § 3. Niemand mag zijn toevlucht nemen tot een prijsvergelijking of een prijsverlaging aankondigen indien hij niet de prijs waarnaar hij verwijst, kan rechtvaardigen als beantwoordend aan één der criteria vastgesteld in § 1. Behalve voor levensmiddelen kan geen enkele prijs worden beschouwd als gebruikelijk indien hij niet werd toegepast gedurende een doorlopende periode van minstens één maand voorafgaand aan de datum vanaf welke de verminderde prijs wordt toegepast. In alle gevallen moet deze datum aangeplakt blijven gedurende de gehele periode van de verkoop.

Hier wordt dus de eis gesteld dat de handelaar of ambachtsman naar prijzen verwijst die voor identieke producten of diensten voordien in dezelfde inrichting werden toegepast, ofwel naar een vastgestelde prijs, een prijs ingevolge een verbintenis genomen tegenover de openbare machten, een opgelegde prijs of een aanbevolen prijs.

Enige verwondering valt te purely uit het feit dat de wetgever de term gebruikelijke prijs heeft gekozen, wat verwarring kan wekken. Op het eerste gezicht is men geneigd te concluderen dat, gezien de duidelijkheid van de uitzonderingen op de algemene regel, naar een voordien toegepaste prijs moet worden verwezen, zoals bepaald in het eerste lid

van § 1. Voorbehoud kan echter gemaakt worden omdat de wet onmiddellijk daarna verder gaat met te stipuleren dat in alle gevallen de datum moet aangeplakt blijven gedurende de ganse periode van de verkoop. Hierdoor wordt klaarblijkelijk meer bedoeld dan het enkele geval dat hij verwijst naar de voordien toegepaste prijs. Nochtans kan men tegen het inbegrijpen der uitzonderingen op de algemene regel van § 1 van artikel 4 opwerpen dat niets in de redactie van dit artikel de aankondigende verplicht deze andere prijzen zelf ooit te hebben aangepast, noch dat deze prijzen de gebruikelijk gevraagde prijzen in de branche zouden zijn. Een nieuwkomer zou dan nooit tijdens de eerste maand een prijsvergelijking kunnen maken. De doorlopende periode van één maand geldt dus alleen voor de vroeger toegepaste prijs. In dit geval zowel als in het geval dat naar een andere prijs wordt verwezen, dient echter de datum vanaf wanneer de verkoop aan verminderde prijs wordt toegepast, te worden aangeplakt. De gebruikelijke prijs, zowel als de andere moeten onafgebroken sinds de aangeplakte datum worden gevraagd. Is dit niet het geval dan dient een nieuwe datum te worden aangeplakt. Blijft die datum aangeplakt, dan is er geen beperking aan de duur van de verwijzing naar de ter vergelijking aangebrachte prijs. Verlaagt men de prijs echter in twee keer, dan kan men niet naar de eerst gevraagde prijs blijven verwijzen bij de tweede verlaging, zelfs zo de eerste verlaging minder dan één maand heeft geduurd (1).

Op te merken valt verder dat het verlenen van een prijsverlaging zonder dat ze werd aangekondigd, of dat men een bedrag uitkeert in plaats van ristornozegels te verlenen, niet is verboden. Dit kan echter gebeuren door een bijzonder koninklijk besluit (2).

Bij dit artikel dient verder verwezen te worden naar de afdeling 4 van hoofdstuk II der wet over de andere verkopen tegen verminderde prijs. Artikel 34 daarvan houdt verdere aanplakkingsverplichtingen in voor zover een prijsverlaging met tijdsbeperking wordt aangekondigd. Doel van dit artikel is het ernstig karakter der prijsafslag te bewaren door bepaalde ongewenste praktijken tekeer te gaan. Het artikel verplicht de verkoper over een voldoende voorraad te beschikken om, rekening houdend met de duur van de verkoop en de omvang van de publiciteit, aan de vraag te kunnen voldoen. De verkoop moet door-

(1) Een verwijzing naar twee verschillende prijzen tezelfdertijd is echter niet verboden, mits men zich aan artikel 4 houdt. Het is dus wel verboden naar twee vroeger gevoerde prijzen te verwijzen, niet naar één der prijzen genoemd in artikel 4, § 1, tweede lid, alsmede naar de vroeger gevoerde prijs. Bv. Richtprijs 20 F, onze voordelige prijs 18 F, sinds 1 maart 16 F.

(2) Zie boven bij de commentaar op artikel 2, § 1 en 2 *in fine*.

lopend geschieden en ten minste een volle verkoopdag duren. Dit geldt evenwel niet voor de verkoop van produkten waarvan de waarde snel kan verminderen en de bewaring niet meer kan verzekerd worden, of zo het gaat om uitverkopen of solden.

Deze aangekondigde prijsverlaging moet reëel zijn ten overstaan van de prijzen die dezelfde verkoper voor zijn produkten gewoonlijk vraagt (art. 33).

Dezelfde regel is ook van toepassing op de opruimingen of solden (art. 28) en bij een uitverkoop of bij enig ander procédé dat wordt aangewend en waarbij de indruk van een prijsverlaging wordt gewekt. Dan moet de prijsverlaging reëel zijn ten opzichte van de prijs die door de verkoper zelf, hetzij door de overleden handelaar of overdrager van de handelszaak voor dezelfde produkten gewoonlijk werd gevraagd. Wat nu hier gewoonlijk gevraagd betekent, is niet zo direct duidelijk. Moeten, gezien zijn algemene draagwijdte, alle prijsverlagingen volgens de regels van artikel 4 worden aangeduid? Betekent dit dus dat een prijs gedurende één maand moet zijn gevoerd, zo opruimingen, solden of andere verkopen aan verminderde prijs worden aangekondigd? Ik meen van wel, daar nergens uit de wet het tegendeel blijkt en het terminologisch argument dat artikel 4, § 3 van een gebruikelijke prijs spreekt en niet van een vroeger gewoonlijk toegepaste prijs, zwak is. Bij de redactie van de wet is immers op meerdere plaatsen nogal los met de terminologie omgesprongen en bovendien mag men gebruikelijk en gewoonlijk als synoniem beschouwen. De termijn van één maand veralgemenen dient trouwens de rechtszekerheid en bovendien is de *ratio legis* in alle gevallen dezelfde: de wetgever wou vermijden dat zou verwezen worden naar een gedurende een zeer korte periode, occasioneel gevoerde prijs of zelfs naar een fictief gestelde prijs, die nooit werd gevoerd. Hoe groter het prijsverschil dat wordt aangekondigd, hoe meer in de ogen van het publiek de indruk wordt gewekt dat er zaken te doen zijn en dat heeft een magische aantrekkingskracht op sommige mensen. Trouwens, het lijdt geen twijfel dat de artikelen 2 en 4 hier toepasselijk zijn.

9. Artikel 4, § 4. *Iedere handelaar of ambachtsman is gehouden een bestelbon af te geven wanneer de levering van het produkt of het verlenen van de dienst wordt uitgesteld en een voorschot wordt betaald door de verbruiker.*

De Koning bepaalt de vermeldingen die op deze bestelbon moeten voorkomen.

De vermeldingen van de bestelbon verplichten degene die hem heeft op-

gesteld, niettegenstaande al de algemene of bijzondere, andere of tegenovergestelde voorwaarden.

Beide voorwaarden moeten vervuld zijn : het verlenen van de dienst of de levering van het produkt moet uitgesteld zijn en de verbruiker dient een voorschot betaald te hebben.

Naast de periodiciteit der betalingen onderscheidt de uitgestelde prestatie van de verkoper of de dienstenverstrekker deze regeling van de verkoop op afbetaling. Nochtans zal bij verkoop op afbetaling een bestelbon moeten afgegeven worden, zo de tegenprestatie van de verkoper niet onmiddellijk de betaling van het voorschot volgt.

Op te merken valt dat deze verplichting alleen geldt wanneer rechtstreeks aan de verbruiker wordt verkocht. Dient de later te leveren waar om verder te worden verkocht door de handelaar of ambachtsman die ze verwerft, dan is deze immers gehouden tot het vragen van een factuur, zodat hij afdoende is beschermd.

Vermits de verplichting een bestelbon af te leveren voor de handelaar bestaat, dient de klant er niet om te vragen; de aflevering dient spontaan te gebeuren. Dit voorschrift bevestigt een gevestigde praktijk in het handelsverkeer. Thans echter zal, gezien de zelfs met strafrechtelijke sancties bekrachtigde bepaling, bij niet-aflevering de handelaar het bewijs dienen te leveren ofwel van het feit dat niet werd gecontracteerd, ofwel van het feit dat geen voorschot werd betaald of dat het contract volledig werd uitgevoerd. Dit laatste bewijs ontnemt echter niet de strafbaarheid aan zijn handelen.

De bestelbon die werd afgeleverd bewijst het bestaan van het contract vanuit het standpunt van de koper tegenover de verkoper; dit is ook in artikel 1329 B.W. bepaald voor de koopmansboeken. Brengt de handelaar of ambachtsman echter een duplicaat van de bestelbon voor en beweert de klant er geen ontvangen te hebben, dan dient de handelaar of ambachtsman de aflevering van deze bon aan de klant te bewijzen. Daar dit bewijs bezwaarlijk zal kunnen geleverd worden, zal de handelaar of ambachtsman er wijs aan doen in zijn verkoopsvoorwaarden te bedingen dat, zo de koper in gebreke blijft de waar in ontvangst te nemen binnen een bepaalde termijn vanaf de leveringsdatum, de verbruiker het voorschot zal verbeuren. Indien het geëiste voorschot een aanzienlijk gedeelte van de totale waarde van het produkt of de dienst uitmaakt, zal de koper zich wel bedenken lichtzinnig de door hem bestelde waren te weigeren.

Indien de totale som echter betaald werd en de levering pas later zal geschieden, dient geen bestelbon te worden gegeven : de term voorschot betekent immers in het normale spraakgebruik de vooruit-

betaling van een gedeelte van een totale te betalen of te lenen som. Een restrictieve interpretatie dringt zich hier op, daar artikel 60, 1 de schending van deze verplichtingen met correctionele straffen beteugelt. Werd echter in dit geval toch een bestelbon afgegeven, dan verplichten de vermeldingen ervan de opsteller evenzeer als in het geval er een voorschot werd betaald. Het laatste lid van § 4 is algemeen gesteld en bij aflevering ervan vormen de vermeldingen een integreerend deel van de overeenkomst tussen partijen : vaak zal het zelfs het enige schriftelijke bewijs zijn van de contractuele relatie die tussen partijen is ontstaan. Diegene die de bestelbon heeft opgesteld is door zijn bepalingen gebonden en de wet voorziet dat hij daarvan niet door een afwijkend beding kan afwijken. Trouwens, de gedrukte tekst die vaak op de achterzijde van zulke bestelbons voorkomt, zal meestal geen afwijkende bedingen inhouden, gezien hun vaststaande nutteloosheid zo een voorschot werd betaald.

Zo de levering onmiddellijk geschiedde en slechts een voorschot werd betaald, is deze regeling evenmin van toepassing. Is er periodiciteit der betalingen dan valt de verkoop onder de verkoop op afbetaling, zo de prijs wordt voldaan in ten minste vier termijnen, en de prijs binnen de grenzen der wet valt. De bestelbon die werd afgegeven in dit geval, bindt de verkoper, net als in het geval dat de betaling ineens geschiedde en de levering werd uitgesteld.

De bestelbon dient volgens artikel 5 van het uitvoeringsbesluit te vermelden : de datum en het volgnummer van die bon, een beschrijving die een zekere identificatie van het produkt of de dienst mogelijk maakt, de eenheidsprijs, de hoeveelheid en de totale prijs alsook het percentage van de toegepaste of toe te passen belasting over de toegevoegde waarde, het bedrag van het voorschot dat werd betaald, het saldo en de datum of de termijn van de levering van het produkt of van het verlenen van de dienst.

Deze vermeldingen moeten op de bon zelf voorkomen; het volstaat niet te verwijzen naar een ander document zoals een factuur of een verzendingsborderel, zelfs al zou dit gemakkelijk kunnen worden geïdentificeerd of nagegaan. Zelfs het akkoord van de verbruiker ontslaat de handelaar niet van deze verplichtingen (1), evenmin als deze kan afstand doen van het recht een bestelbon te ontvangen.

Van de vermeldingen die aldus op de bon worden aangebracht, mag de handelaar niet afwijken door uitdrukkelijke of stilzwijgende bedingen.

(1) In de redactie van het wetsontwerp was dit mogelijk omdat het artikel 5 van het ontwerp voorzag in de opstelling van een factuur en de referentie naar andere documenten openliet : *Parlem. Besch., Senaat, 1968-69, nr. 415 van 6 juni 1969, blz. 10.*

Zo kan hij niet bedingen dat er een prijsaanpassing zal gebeuren, indien tussen het sluiten der koop en de levering prijsverhogingen mochten plaatsvinden.

Het feit dat slechts het percentage aan belasting over de toegevoegde waarde dient te worden vermeld, ontslaat de verkoper niet van de verplichting de belasting in de totale prijs door te rekenen en dus ook in het saldo. Onder totale prijs dient immers te worden verstaan, het uiteindelijk bedrag dat door de verbruiker zal dienen te worden betaald.

10. Artikel 60. *Met geldboete van 26 tot 5.000 frank worden gestraft zij die de bepaling overtreden :*

1. van de artikelen 2, 4 en 6 tot 10, betreffende de aanduiding van de prijzen en de aanduiding van de hoeveelheden alsmede van de besluiten, getroffen ter uitvoering der artikelen 3 en 11 ;

Op het overtreden van boven omschreven bepalingen staan dus correctionele straffen. Daarentegen wordt de inbreuk op de artikelen 32 tot 34 niet rechtstreeks strafrechtelijk betuigd, behoudens kwade trouw (art. 61). Hier is krachtens artikel 55, d een vordering tot staken voorzien. Worden de prijsverlagingen van deze artikelen niet aangekondigd conform aan artikelen 2 en 4, dan is een strafvervolgning mogelijk op grond van dit artikel.

Gezien de uitvoeringsbesluiten op de wet van 30 juli 1923 verder blijven bestaan totdat zij zullen worden opgeheven, kunnen zij verder onder de nieuwe wet worden afgedwongen met de strafsancties door haar voorzien. Het hof van cassatie heeft hieromtrent volgende regel gesteld : „Wanneer een wet een vroegere wet met hetzelfde voorwerp opheft en niet verzaakt aan de doelstellingen der opgeheven wet, maar ertoe strekt het toepassingsveld van deze te verruimen en te verbeteren, dan blijven de inbreuken op de uitvoeringsbesluiten genomen op grond der eerste wet, strafbaar op grond der nieuwe wet” (1).

11. Tenslotte blijft te beschouwen in hoeverre deze regeling tegemoet komt aan de economische werkelijkheid, zoals die volgt uit de noden van handelaars, ambachtslieden en consumenten en in hoeverre zij effect zal sorteren in de praktijk. Het antwoord op de tweede vraag is nog niet te geven, alhoewel er reeds enige aanwijzingen kunnen volgen uit een antwoord op de eerste vraag.

(1) Cass., 24 januari 1966, *Rev. dr. pénal*, 1965-66, 584; *Pas.*, 1966, I, 664; — Cass., 17 februari 1964, *Pas.*, 1964, I, 640; — zie ook : DEPELCHIN, *Considérations sur l'article 2 du Code Pénal*, *Rev. dr. pén.* 1965-66, 200 e.v.

Zeker is dat de nieuwe regeling meer gedetailleerd is en een paar belangrijke vernieuwingen invoert die verdergaande verplichtingen opleggen aan de handel en de nijverheid. De wet is in die mate reeds haar doel getrouw, doordat zij voor haar navolging een voortdurende inspanning vereist vanwege de handelaars en ambachtslui. Indien dit kan gerealiseerd worden zal de prijsaanduiding gevoelig verbeteren in het voordeel der consumenten en der handel zelf, daar bepaalde moeilijk controleerbare, maar oneerlijke praktijken, zoals het voor- spiegelen van niet-werkelijke prijsverlagingen of -vergelijkingen, worden beteugeld.

Nochtans hangt de efficiëntie van dergelijke regeling in sterke mate af van een voldoende handhaving en niet van het louter ter beschikking stellen van een juridisch goed opgebouwd geheel van regels.

De vraag is echter in hoeverre de bevoegde ambtenaren zich de strikt nodige moeite zullen getroosten om deze toch ingewikkelde en vaak moeilijk toepasbare of controleerbare regeling tot in de puntjes na te gaan. In het verleden is al vaak gebleken dat er een te geringe aandacht bestaat bij de parketten voor het economisch strafrecht. Onmiddellijk dient hieraan echter toegevoegd te worden dat de meeste overtredingen op de wet van 30 juli 1923 aanleiding gaven tot een transactie, zodat de weerklink van deze wet buiten de direct betroffenen milieus nooit zeer groot kon zijn (1). Het feit dat in zeer vele handelsuitstallingen nog haast niets te bespeuren valt van de naleving van artikel 4 der wet, dat een nieuwe verplichting schept, bewijst misschien alleen maar dat nog geen systematische acties werden gevoerd.

Indien het nooit tot een strikte handhaving zou komen, dan zou de consument grotelijks in de kou blijven staan, alhoewel de regeling toch in de eerste plaats is opgevat om hem te dienen. Verder zou dit geen aanmoediging betekenen voor die handelaars die de wet strikt wensen na te leven.

Waar de vernieuwing der wet juist verder reikt dan de loutere aankondiging der prijzen, zal het precies van de concrete handhaving afhangen of deze vernieuwingen de consument en de handel zullen ten goede komen. De strafsancties zijn er gekomen omdat zij de enige waren die konden in aanmerking worden genomen; het wachten is dus op hun handhaving.

(1) Ook in de toekomst zal dit wellicht nog het geval zijn : artikel 60 voorziet immers alleen geldstraffen.

SOMMAIRE

LES PRESCRIPTIONS RELATIVES A L'INDICATION DES PRIX DANS LA LOI SUR LES PRATIQUES DU COMMERCE

Le présent article se propose de donner un commentaire de toutes les dispositions qui traitent de l'indication des prix dans la nouvelle loi du 14 juillet 1971 sur les pratiques du commerce.

Le but de ces dispositions est de donner au consommateur une certaine idée du prix qu'il devra payer pour l'acquisition d'un bien ou d'un service. Elles visent en outre à la protection des commerçants contre les abus de concurrents moins loyaux.

L'article deux fixe comme règle générale l'obligation d'indiquer les prix d'une manière non équivoque et par écrit, lorsqu'on s'adresse directement au consommateur. Pour les services, s'applique la même obligation, avec cette exception que l'indication d'une manière apparente d'un tarif y est toujours obligatoire, alors que pour les produits, cette obligation ne s'applique que si les marchandises sont exposées en vente. Des problèmes se posent si, dans la publicité commerciale, on s'adresse directement au consommateur. L'indication sera alors obligatoire si la publicité contient une véritable offre. Des problèmes se posent également pour les commerçants qui n'offrent leurs marchandises ou services qu'après une offre de prix ou un devis.

Les ventes publiques tombent en dehors du champ d'application de ces règles, la fixation du prix y étant incertaine.

Le même article impose également l'indication du fait que le montant d'une taxe est ou non comprise dans le prix de vente.

L'article trois dispose que, pour certains produits et services, le Roi peut prescrire des modalités particulières de l'indication des prix ou dispenser de l'obligation d'indiquer les prix d'une manière apparente en cas d'exposition en vente. Il peut prescrire en outre que le prix indiqué doit être celui réellement demandé. Cette dernière règle peut empêcher que soit demandé un prix supérieur ou inférieur à celui annoncé.

L'article quatre édicte la règle que toute personne qui annonce une comparaison de prix ou une réduction de prix, est censée faire référence aux prix qu'elle pratiquait antérieurement et d'une manière habituelle pour des produits ou services identiques dans le même établissement. Ceci s'applique aussi à la publicité commerciale. Il ne peut être fait référence à un autre prix que s'il s'agit d'un prix réglementé, d'un prix résultant d'un contrat-programme, d'un prix imposé ou fixé. En cette matière, doivent être respectées les prescriptions de l'article deux.

La réduction ou la comparaison de prix peut être indiquée de toute façon quelconque, avec cette exception que, lorsqu'il s'agit d'un autre prix que celui antérieurement pratiqué, il est interdit d'utiliser la technique des prix barrés.

Le prix auquel il est fait référence doit pouvoir être justifié suivant l'un des critères cités plus haut. En outre, aucun prix ne peut être considéré comme antérieurement pratiqué s'il n'a pas été appliqué pendant une période continue d'un mois au moins avant la date à partir de laquelle le prix réduit est applicable. Cette date doit demeurer affichée pendant toute la période de vente. A cet égard, il y a lieu de prêter attention à la section quatre du chapitre deux concernant

d'autres ventes à prix réduit. Par ailleurs, le même article exige la délivrance d'un bon de commande lorsque la fourniture d'un service ou la livraison d'un produit est différée et que le consommateur a payé un acompte. L'article cinq de l'arrêté d'exécution fixe les mentions obligatoires devant figurer sur le bon de commande. Le vendeur ne peut y déroger dans ses conditions de vente.

Enfin, l'article soixante édicte des peines correctionnelles frappant les infractions aux articles précités. Il s'applique également aux arrêtés pris en exécution de la loi abrogée mais demeurés en vigueur.

La question de savoir dans quelle mesure cette réglementation trouvera application dans la pratique dépendra de l'action des fonctionnaires chargés de la surveillance. Si cette action s'avère peu efficiente, le consommateur et le commerçant qui respecte la loi en subiront largement le préjudice et la loi ne pourra atteindre son but.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE PREISAUSZEICHNUNGSPFLICHT IM GESETZ UBER DIE HANDELSBRAUCHE

Dieser Beitrag will die Vorschriften bezüglich der Preisauszeichnungspflicht im Gesetz über die Handelsbräuche vom 14. Juli 1971 kommentieren.

Ziel dieser Vorschriften ist dem Verbraucher ein klares Bild zu vermitteln vom Preis der er für bestimmte Güter oder Leistungen zu bezahlen hat. An zweiter Stelle wird damit auch der Schutz der Kaufleute gegen unlauteren Wettbewerb bezweckt.

Der zweite Artikel des Gesetzes bestimmt daß alle Waren die dem Publikum unmittelbar zum Verkauf angeboten werden, grundsätzlich mit unzweideutigen und schriftlichen Preisen ausgezeichnet werden sollen. Bei Leistungen jeder Art muß der Tarif stets ausgezeichnet werden, während dies beim Güterverkauf nur bei Auslage der Ware der Fall ist. Schwierigkeiten ergeben sich wenn man sich in der Geschäftswerbung unmittelbar an den Konsumenten wendet; wenn diese Werbung ein wirkliches Angebot enthält, ist Preisauszeichnung verpflichtet. Probleme gibt es auch für Kaufleute die nur nach Preisangebot oder Kostenanschlag ihre Waren oder Leistungen liefern. Die Preisauszeichnungspflicht gilt nicht für öffentliche Versteigerungen, weil die Preisbestimmung bei dieser Art Verkauf ja sehr unsicher ist.

Dieser Artikel verordnet auch daß bezeichnet werden soll ob eventuelle Steuern im Preis einbegriffen sind oder nicht.

Der dritte Artikel schreibt vor daß der König bestimmte Güter oder Leistungen einer besonderen Preisauszeichnungsregelung unterwerfen kann, oder sie vor der Preisauszeichnungspflicht bei Auslage der Ware befreien kann. Er kann auch bestimmen daß der ausgezeichnete Preis als wirklich verlangter Preis gelten soll; diese Vorschrift kann verhindern daß ein höherer oder niedriger Preis als der ausgezeichnete verlangt wird.

Artikel vier schreibt vor daß der Kaufmann der einen Preisvergleich oder eine Preissenkung ankündigt, grundsätzlich auf Preise verweisen soll die er in seinem Betrieb gewöhnlich für gleiche Güter oder Leistungen verlangte. Diese Vorschrift ist auch auf die Geschäftswerbung anwendbar. Auf einen anderen Preis darf nur

verwiesen werden wenn es sich um einen Festpreis, einen vereinbarten Preis oder einen vorgeschriebenen Preis handelt. Die Vorschriften des zweiten Artikels sollen dabei berücksichtigt werden.

Die Preissenkung oder der Preisvergleich dürfen nach Belieben angedeutet werden; wenn es sich aber nicht um den gewöhnlichen Preis handelt, darf das Verfahren der durchgestrichenen Preise nicht angewendet werden.

Der Preis auf den verwiesen wird, soll an Hand einer der angeführten Maßstäbe gerechtfertigt werden können. Kein Preis kann außerdem als ein früher üblicher Preis betrachtet werden, wenn er nicht mindestens während einer ununterbrochenen Periode von einem Monat vor dem Anfangszeitpunkt der Preissenkung verlangt wurde. Dieses Datum soll während der ganzen Verkaufszeit angeschlagen werden. Die Vorschriften der vierten Abteilung des zweiten Titels über andere Verkäufe zu reduzierten Preisen sollen dabei berücksichtigt werden. Der Artikel verpflichtet auch zur Angabe eines Bestellzettels wenn die Leistung oder Lieferung der Ware aufgeschoben wurde und der Verbraucher schon einen Vorschuß bezahlt hat. Im fünften Artikel der Durchführungsverordnung werden die verpflichtete Angaben auf diesem Bestellzettel vorgeschrieben, von denen der Kaufmann in seinen Verkaufsbedingungen nicht abweichen darf.

Der Artikel 60 schließlich setzt Vergehensstrafen bei Verletzung obiger Bestimmungen fest. Diese Strafvorschriften sind auch auf die noch geltende Durchführungsverordnungen des aufgehobenen Gesetzes anwendbar.

Der Einfluß dieser Bestimmungen auf der Praxis wird stark von der Tätigkeit der Preisüberwachungsstellen abhängen. Wenn diese ihre Aufgaben nicht erfüllen können, dann werden der Verbraucher, wie auch der Kaufmann der das Gesetz genau befolgt, auch weiterhin nicht geschützt werden, und wird das Gesetz seinen Zweck nicht erreichen.

SUMMARY

CONDITIONS FOR PRICE INDICATION IN THE LAW CONCERNING COMMERCIAL PRACTICE

The article comments on regulations concerning the indication of price in the new law on commercial practice of July 14th, 1971.

Its aim is to give the consumer a dependable picture of the price he will have to pay for goods or services. At the same time it may be invoked to protect traders against abuses by dishonest competitors. Article 2 proscribes the written and unambiguous indication of prices when contact is directly made with the consumer as general rule. There is the same obligation where services are concerned except that in this case a clear tariff must always be shown whereas with goods this is only the case when they are exhibited.

Problems arise when commercial publicity is addressed directly to the public. Price indication then becomes obligatory if the advertisement contains a real offer. Problems also occur for tradesmen who only deliver goods after an estimate. Public auctions fall outside these regulations because price indication is uncertain. The article also proscribes that the cost of any tax not included in the sale price must be indicated.

Article 3 specifies that for some particular products and services the king can formulate special regulations about the indication of prices, or can release some products from the obligation to have the price shown when they are displayed. Moreover it may also be decided that the price shown must be the actual price asked. This avoids a price higher or lower than that shown, being asked.

Article 4 specifies that those making comparative, or lowered prices must also indicate usual prices for the same products or services in the same establishment. This is also the case for more complicated sorts of advertising. Reference to another price may only be made if it is fixed, imposed or follows from a programme agreement. Moreover in this case the conditions described in article 2 must be observed.

Lowered or comparative prices may be shown in any way, unless they concern a previously shown price when the technique of crossed-out prices may not be used.

The price indicated must be defensible according to one of the criteria described above. No price can moreover be considered as a previously imposed price unless it has been imposed for an unbroken period of at least one month previous to the date when the lowered price is to run.

This date must be shown throughout the sale period. Section 4 of chapter 2 must be considered in connection with all reduced prices. The article insists on the production of an order form if the carrying out of a service or the delivery of goods is delayed when the purchaser has paid an advance. Article 5 fixes the conditions which must be printed on the order form. Thus the seller cannot diverge from the conditions of sale on it.

Finally the article sixty describes penalties for breaking these regulations. They are also applicable to agreements which although drawn up under the old law, nevertheless remain in force.

How far these regulations will be applied depends on the energy of the controlling officials. If this is inefficient then consumers and tradesmen applying the law will be disfavoured and the law will not achieve its aim.